

Надія Ремезовська
Уманський державний
педагогічний університет
ім. Павла Тичини
(м. Умань, Україна)

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «СТАНДАРТ» В КОНТЕКСТІ БРИТАНСЬКОЇ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Стандартизація змісту освіти розглядається багатьма європейськими і вітчизняними науковцями як один з ефективних шляхів підвищення рівня освіти, виведення її на новий, якісно вищий щабель розвитку. “Поняття «стандарт», за визначенням українського компаративіста А.А. Сбруєвої, використовується в контексті сучасних освітніх реформ у двох значеннях: 1) взірець; 2) норма виміру. У першому значенні його використовують для визначення змісту освіти, як керівництво для побудови навчальних програм, у другому – як основу для розробки стандартизованих вимірників якості навчальних досягнень учнів” [1, с. 170].

Науковий підхід до визначення поняття «стандарт» в контексті шкільної освітньої системи на теренах Сполученого Королівства Великої Британії передбачає, перш за все, знаходження відповідей на низку питань. А саме, як і коли поняття «стандарт» стало використовуватися в педагогічній сфері, а також викладення підходів до його трактування британськими вченими.

Як зазначають британські науковці Х. Голдстайн (H. Goldstein) і Е. Хіт (A. Heath), історично так склалося, що сам термін *стандарт(и)* на початку ХХ століття постає предметом дискусій, що було обумовлено невизначеністю та неоднозначністю його британського характеру. Зокрема, вони відзначили наступне: “Освітні стандарти нещодавно посіли чільне місце в освітній політиці Великої Британії і стали приводом для дебатів. Не зважаючи на це чи навіть завдячуючи цьому етимологія поняття «стандарт» недостатньо вивчена, а також те, якій критиці він піддавався на різних історичних витках і які вимірники

використовувалися для оцінювання” [3].

Британський учений Р. Олдріч (R. Aldrich) на основі здійсненого аналізу зазначає, що визначення, які подаються у словниках, різняться залежно від того, чи поняття «стандарт» вживається в однині, чи множині. Нові трактування з’являються постійно і цей процес безперервний [3].

Крім того, поняття трактується по-різному в офіційних нормативних документах. Як зазначає Р. Олдріч (R. Aldrich) “Плутанина може і виникає на рівні офіційних документів. Зокрема, у третьому розділі Білої книги¹ “Якість у школах”, виданої у 1997 році, під назвою “Стандарти і звітність” йдеться про таке: “підвищення стандартів – наше першочергове завдання”, оскільки за результатами моніторингу якості освіти, проведеного у 1996 році, лише 6 з 10 учнів одинадцятирічного віку досягли відповідних стандартів з математики та англійської мови [2]. У даному документі термін *стандарт* вживається у значенні встановленого рівня, на основі якого здійснюються оцінювання. Проте підвищення стандартів, про яке йдеться в Білій книзі, не стосується підвищення очікуваних стандартів, яких чотирьом з десяти учнів вже не вдалося досягти. Скоріше за все це стосується підвищення якості, тобто стандартів чи рівня досягнень тих учнів, кому не вдалося досягати очікуваних результатів (стандартів).

Британський дослідник М. Кресвел (M. Cresswell) трактує освітні стандарти у їх найширшому значенні, маючи на увазі якість освітніх послуг. Він, зокрема, вважає, що “зацікавленість у моніторингу таких стандартів умотивована прагненням отримати достовірну інформацію, на якій буде базуватися прогностична політика уряду у напрямі вдосконалення якості освіти” [3]. Більш того він наголошує на тому, що термін “стандарт” не зовсім доречний по відношенню до оцінювання, оскільки він одразу асоціюється зі стандартними величинами вимірювання у точних науках, наводячи такий приклад: “Колись у Франції брусок металу визначив чітку міру, довжиною в

---

¹ Біла книга (White Paper) – британський офіційний урядовий документ, в якому роз’яснюється політика і позиція уряду стосовно будь-якого конкретного питання; часто містить пропозиції щодо можливих змін в законодавстві.

метр...а що може стати таким еквівалентом в освіті?” [3]. Саме тому він ставить під сумнів доцільність використання даного терміна відносно оцінювання в освітній системі.

Гіпс (Gipps) звернув увагу на те, наскільки дотичним є термін “стандарт” до оцінювання в освітній системі в широкому і вузькому сенсі. На його думку, “коли мова йде про стандарти, відповідно під цим розуміють рівні досягнень з базових компетентностей, таких як читання, математика, або рівні досягнення в набагато ширшому контексті шкільної діяльності; ми також можемо говорити про стандарти забезпечення навчального процесу, наприклад, вчителями, підруничковою базою з розрахунку на одного учня; або говорити про стандарти як соціальні норми поведінки, дрес-коду. Отже, у вузькому сенсі стандарти можуть стосуватися рівнів досягнень під час написання тесту, а в широкому сенсі – соціальної і моральної поведінки, а також дисципліни в рівній мірі так само, як і освітніх досягнень”.

Гіпс яскраво змальовує ситуацію у Сполученому Королівстві і той тиск, який чинився на рівневу систему з метою встановлення освітніх стандартів. Наприкінці 80-х років ХХ ст., коли теорія економічної вигідності розвитку “споживчого суспільства” стала провідною ідеологією в освіті, термін “*освітній стандарт*” набув актуальності серед батьків, роботодавців і політиків, занепокоєних зниженням рівня якості освіти. Стандарти виступили засобом, покликаним унормувати встановлені рівні досягнень під час проведення тестування як форми контролю всезагального моніторингу якості освіти. Наглядним прикладом такої політики стала ініціатива сера Кейта Джозефа щодо запровадження тестування на отримання загального свідоцтва про середню освіту (GCSE) з метою підвищення середнього рівня якості знань до 80 – 90% серед учнів шістнадцятирічного віку.

Британський вчений Д. Бартолом’ю (D.J. Bartholomew), значно ближче підійшовши до більш чіткого трактування “стандарту”, стверджує, що стандарт головно ототожнюється з кількістю, хоча це у повній мірі не стосується академічних стандартів змісту. А саме він стверджує, що “трактування

стандартів в освіті викликає дискусії у педагогічних колах. Якщо провести аналіз щодо того, в яких контекстах використовується цей термін, доходимо висновку, що цей концепт у більшій мірі кількісний. Коли говорять про стандарти, мають на увазі високі чи низькі, а особу оцінюють за рівнем досягнень. Проте, не зважаючи на багатогранність терміна, немає вимірника, за допомогою якого можна відповідно оцінити дитину” [3].

Підбиваючи підсумок, можна сказати, що суть поняття «стандарт» на рівні шкільної освіти полягає у тому, що держава, виходячи з потреб державних (а не окремих груп чи осіб), випрацьовує єдині (тобто для кожного учня, незалежно від його національності, віросповідання, соціального стану чи здібностей) вимоги до знань, умінь і навичок, мінімально потрібні (з погляду держави) для функціонування суспільства в умовах сучасної цивілізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-ті рр. ХХ – початок ХХІ ст.): [Монографія] / А.А.Сбруєва. – Суми : Козацький вал”, 2004. – С. 170с.
2. DfEE (Department for Education and Employment). Excellence in Schools. – London: The Stationery Office, 1996. – 100 p.
3. Goldstein H. Educational Standards. [Текст] / H. Goldstein. & A. Heath. - Oxford: Oxford University Press, 2000. – С. 39–67.